

II

(Retsakter, hvis offentliggørelse ikke er obligatorisk)

KOMMISSIONEN

KOMMISSIONENS BESLUTNING

af 7. maj 2004

om Østrigs statsstøtte C 44/03 (ex NN 158/01) til fordel for Bank Burgenland AG

(meddelt under nummer K(2004) 1625)

(Kun den tyske udgave er autentisk)

(EØS-relevant tekst)

(2005/691/EF)

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER HAR —

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særlig artikel 88, stk. 2, første afsnit,

under henvisning til aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, særlig artikel 62, stk. 1, litra a),

under henvisning til Rådets forordning (EF) nr. 659/1999 af 22. marts 1999 om fastlæggelse af regler for anvendelsen af EF-traktatens artikel 93 ⁽¹⁾, særlig artikel 7, stk. 3,

efter at have opfordret andre interesserede parter til at fremsætte deres bemærkninger i overensstemmelse med disse artikler ⁽²⁾, under hensyntagen til disse bemærkninger, og

ud fra følgende betragtninger:

(2) Ved brev af 26. juni 2003 underrettede Kommissionen Østrig om sin beslutning om at indlede proceduren efter EF-traktatens artikel 88, stk. 2, vedrørende ovennævnte statsstøtteforanstaltninger.

(3) Efter at der var anmodet om og bevilget en forlængelse af den tildelte frist, fremsendte Østrig den 17. september 2003 sine bemærkninger til procedurens indledning samt yderligere dokumenter og oplysninger.

(4) Kommissionens beslutning om at indlede proceduren blev offentliggjort i *Den Europæiske Unions Tidende* ⁽³⁾ Kommissionen opfordrede interesserede parter til at fremsætte deres bemærkninger. Kommissionen har imidlertid ikke modtaget bemærkninger fra interesserede parter.

(5) Ved brev af 19. december 2003 meddelte de østrigske myndigheder, at de havde til hensigt at ændre de anmeldte støtteforanstaltninger som led i Bank Burgenland AG's privatiseringsproces.

I. SAGSFORLØB

(1) Ved brev af 18. juni 2002 samt supplerende meddelelser af 3. juli 2002 og 9. september 2002 anmeldte Østrig de garantiaftaler, der var indgået af delstaten Burgenland, og forelagde Kommissionen en omstrukturingsplan for Bank Burgenland AG.

(6) Ved brev af 21. januar 2004 underrettede Kommissionen Østrig om sin beslutning om at udvide proceduren efter EF-traktatens artikel 88, stk. 2, til at omfatte de planlagte ændringer af støtteforanstaltningerne til omstrukturering af Bank Burgenland AG.

⁽¹⁾ EFT L 83 af 27.3.1999, s. 1. Senest ændret ved tiltrædelsesakten af 2003.

⁽²⁾ EUT C 141 af 14.6.2002, s. 2.

⁽³⁾ EUT C 189 af 9.8.2003, s. 13.

- (7) Den 27. februar 2004 fremsendte Østrig sine bemærkninger.
- (8) Kommissionens beslutning om at udvide proceduren blev offentliggjort i *Den Europæiske Unions Tidende* ⁽⁴⁾. Kommissionen opfordrede interesserede parter til at fremsætte deres bemærkninger. Kommissionen har imidlertid ikke modtaget bemærkninger fra interesserede parter.

II. BAGGRUND

Bank Burgenland AG (BB)

- (9) BB er en delstatshypotekbank (regional bank), som har hjemsted i Eisenstadt, og hvis aktiviteter hovedsagelig er koncentreret i delstaten Burgenland. Delstaten Burgenland er hovedaktionær i BB med en andel på 97,897 % af aktiekapitalen. De resterende 2,103 % er fordelt på en lang række aktionærer. BB havde en samlet balance på ca. 2,7 mia. EUR i 2000 ⁽⁵⁾ og lå derfor på 33. pladsen blandt alle banker i Østrig.
- (10) Inden de to garantiaftaler i juni 2000 og i december 2000 havde delstaten Burgenland 50,63 % af aktiekapitalen i BB. Andre vigtige ejere var Bank Austria med 40,34 % samt Bausparkasse Wüstenrot med 7 %. De resterende 2,03 % af kapitalen var fordelt på en lang række aktionærer. Delstaten Burgenland har efter erhvervelsen af aktierne fra Bank Austria (garantiaftale af 23. oktober 2000) indgået en optionsaftale med Bausparkasse Wüstenrot AG om erhvervelse af alle Bausparkasse Wüstenrot AG's aktier. Dette skulle udgøre det første skridt mod en privatisering af BB.
- (11) Som delstatshypotekbank har BB til opgave at udføre finansielle transaktioner og foretage udlån i den pågældende delstat. BB's hovedaktivitet består i at yde realkreditlån og udstede realkreditobligationer samt kommunalobligationer. Desuden udbyder den stort set hele viften af øvrige banktjenester. BB tegnede sig i 2000 for 30 % af de samlede indlån i Burgenland og 39 % af udlånene.
- (12) I henhold til § 4 i lov om delstatshypotekbanken for Burgenland, LGBL nr. 58/1991, som ændret ved lov LGBL nr. 63/1998, hæfter delstaten Burgenland som simpel kautionist i henhold til § 1356 i ABGB (den østrigske borgerlige lovbog) for alle BB's forpligtelser i tilfælde af dennes insolvens. Delstaten Burgenlands garanti for BB og dennes forgænger har i praktisk talt

uændret form eksisteret siden 1928. Lovbestemmelserne vedrørende den nugældende Gewährträgerhaftung trådte i kraft den 29. juni 1991, og delstaten Burgenland har siden dette lovtillæg modtaget en garantiprovision for at stille den lovbestemte kaution til rådighed.

BB's økonomiske vanskeligheder

- (13) Under revisionen af BB's årsregnskab for 1999 blev der i forbindelse med kreditstyringen for HOWE Bau AG, der var blevet insolvent, konstateret bedragerier med et tab på ca. 189 mio. EUR som følge af, at revisionspåtegningen på de årsregnskaber, som HOWE Bau AG havde fremlagt, var blevet forfalsket. Det viste sig i denne forbindelse, at den faktiske værdi af de pantebreve, der var udstedt som sikkerhed for lånene, langt fra var tilstrækkelig til at dække kreditforpligtelserne. Der var derfor behov for at foretage en nedskrivning i størrelsesordenen 171 mio. EUR, hvilket oversteg bankens kernekapital på 80 mio. EUR og således umiddelbart ville have resulteret i BB's insolvens. Endvidere skulle BB i henhold til § 83 i BWG (den østrigske banklov) have begæret tvungent tilsyn, hvilket i insolvensloven udgør en særordning for kreditinstitutter og derfor efter Østrigs opfattelse kunne sidestilles med BB's konkurs. Dette ville også have betydet, at delstaten Burgenlands kaution var blevet aktiveret. Ifølge en rapport fra KPMG Austria Wirtschaftsprüfungsgesellschaft mbH. af 17. juni 2000 skulle delstaten Burgenland i tilfælde af BB's insolvens have dækket et beløb på ca. 247 mio. EUR.
- (14) For at undgå dette indgik delstaten Burgenland garantiaftalen af 20. juni 2000 til et beløb af 171 mio. EUR og dækkede dermed de uerholdelige fordringer, der ville have medført en regnskabsmæssig insolvens.
- (15) Foranlediget af bedragerisagen i forbindelse med HOWE-lånene blev der iværksat en omfattende debitor gennemgang, som skulle vise, om de mangler med hensyn til systemet, der var blevet opdaget i forbindelse med HOWE-bedragerisagen, også kunne have virkninger på andre låneengagementer. Det yderligere nedskrivningsbehov på ca. 189 mio. EUR, der blev konstateret i forbindelse med denne debitor gennemgang, bragte på ny banken i en situation, hvor de nødvendige nedskrivninger ville have oversteget bankens kernekapital, og det kun var indgrebet fra delstatens side, der forhindrede et tvungent tilsyn. For at undgå et yderligere umiddelbart truende tab for delstaten Burgenland som aktionær og kautionist indgik delstaten Burgenland en rammeaftale med Bank Austria AG og BB, hvorefter Bank Austria AG gav afkald på fordringer over for BB.

⁽⁴⁾ EUT C 37 af 11.2.2004, s. 5.

⁽⁵⁾ I 2002 havde BB en samlet balance på ca. 2,9 mia. EUR.

III. BESKRIVELSE AF STØTTEN

- (16) I 2000 overtog delstaten Burgenland følgende forpligtelser over for BB:

Garantiaftalen af 20. juni 2000

- (17) Delstaten Burgenland overtog en forpligtelse over for Bank Burgenland til et beløb af 171 mio. EUR med tillæg af renter på 5 % p.a. (kontokurant) af det til enhver tid gældende garantibeløb for de nærmere fastlagte kreditforpligtelser i forbindelse med hændelserne vedrørende HOWE-sagen. Ifølge garantiaftalen skal BB's positive driftsresultater anvendes til dækning af garantibeløbet. Dermed reduceres garantibeløbet med BB's årlige overskud, for så vidt dette ikke skal anvendes til udbetaling af præferenceudbytte, herunder eventuelle efterbetalinger for tidligere år. BB kan tidligst med afslutningen af regnskabsåret for 2010 gøre garantien gældende.

Rammeaftalen af 23. oktober 2000

- (18) Med henblik på at dække det yderligere nedskrivningsbehov på 189 mio. EUR, der blev konstateret i forbindelse med en omfattende debitor gennemgang, blev rammeaftalen af 23. oktober 2000 indgået med BB's hovedkreditor, Bank Austria Creditanstalt AG.

Aftale mellem Bank Austria AG og BB om afkald på fordringer

- (19) Ifølge denne aftale gav Bank Austria Creditanstalt AG afkald på sine fordringer over for BB på 189 mio. EUR.

Aftale mellem Bank Austria AG og BB om tilbagebetaling på grundlag af fremtidige overskud

- (20) Afkaldet på fordringer sker til gengæld for en rentebærende tilbagebetalingsforpligtelse på grundlag af BB's fremtidige overskud (»Besserungsverpflichtung«), og det fulde beløb skal tilbagebetales til Bank Austria, inkl. renter, i syv rater begyndende den 30. juni 2004. Fra dette tidspunkt skal BB således tilbagebetale et beløb svarende til disse fordringer, inkl. de indtil da kapitaliserede renter i syv lige store årlige rater med tillæg af årligt tilskrevne renter (Euribor plus 5 basispoint) den 30. juni hvert år frem til den 30. juni 2010. Den fremtidige afvikling af tilbagebetalingsforpligtelsen sker på grundlag af BB's årlige overskud under hensyntagen til henlæggelser og en eventuel godtgørelse af præferenceaktionærer fra foregående regnskabsår.

Garantiaftale

- (21) Såfremt BB ikke kan opfylde tilbagebetalingsforpligtelsen, har delstaten Burgenland som led i en tillægsaftale af 1.

december 2000 påtaget sig en uigenkaldelig garanti over for Bank Austria AG, som gælder for hvert år i perioden 2004-2010, og ifølge hvilken delstaten Burgenland skal dække et eventuelt manglende beløb (den årlige ratebetaling med fradrag af det beløb, BB har betalt til Bank Austria AG) over for Bank Austria AG. Det står ifølge denne aftale både BB og delstaten Burgenland frit for at opfylde tilbagebetalingsforpligtelsen over for Bank Austria AG før de fastlagte tidspunkter.

Aktiesalg mellem Bank Austria AG og delstaten Burgenland

- (22) Bank Austria AG sælger sine aktier i BB (34,13 %) til delstaten Burgenland for 0,07 EUR.

Baggrunden for procedurens indledning

- (23) I sin beslutning om at indlede den formelle undersøgelsesprocedure i EF-traktatens artikel 88, stk. 2, betragtede Kommissionen foreløbigt de undersøgte foranstaltninger som statsstøtte i medfør af EF-traktatens artikel 87, stk. 1, og EØS-aftalens artikel 61, stk. 1, da de blev ydet ved hjælp af statsmidler og gennem forbedringen af virksomhedens økonomiske situation må formodes at få indflydelse på økonomien hos konkurrenter i andre medlemsstater⁽⁶⁾ og dermed fordreje eller true med at fordreje konkurrencevilkårene og påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne.

- (24) På grundlag af sin foreløbige bedømmelse var Kommissionen kommet frem til den konklusion, at støtteforanstaltningerne skulle vurderes på grundlag af Fællesskabets rammebestemmelser for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder⁽⁷⁾ (herefter benævnt »rammebestemmelserne«), og at ingen andre bestemmelser i EF-traktaten eller andre rammebestemmelser finder anvendelse. Kommissionen tilsluttede sig Østrigs opfattelse af, at BB er en kriseramt virksomhed i medfør af punkt 2.1 i rammebestemmelserne. I betragtning af manglende oplysninger og åbne spørgsmål herskede der imidlertid tvivl om støtteforanstaltningernes forenelighed med fællesmarkedet.

Genoprettelse af virksomhedens rentabilitet

- (25) For al individuel støtte undersøger Kommissionen ifølge nr. 31-34 i rammebestemmelserne en omstruktureringsplan med hensyn til, om den inden for en rimelig tidshorisont og på basis af en realistisk vurdering kan gøre virksomheden rentabel på længere sigt.

⁽⁶⁾ EF-Domstolens dom af 14. september 1994, forenede sager C-278/92, C-279/92 og C-280/92, Kongeriget Spanien mod Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, Sml. 1994 I, s. 4103.

⁽⁷⁾ EFT C 288 af 9.10.1999, s. 2.

- (26) Hvad angår den oprindeligt fremsendte omstrukturingsplan, nærede Kommissionen tvivl med hensyn til, om antagelserne med hensyn til markedet og prognoserne for den tilstræbte rentabilitet var tilstrækkeligt præcise til at kunne drage konklusioner med hensyn til mulighederne for at gennemføre de foreslåede omstrukturingsforanstaltninger med et godt resultat. Det fremgik ikke klart, hvilke antagelser med hensyn til markedsudviklingen omstrukturingsforanstaltningerne var baseret på.
- (27) Med hensyn til den i anmeldelsen omhandlede prognose for rentabiliteten på længere sigt på 15 % indtil år 2010 kritiserede Kommissionen for det første, at der ikke blev fremlagt noget grundlag for prognosen for rentabiliteten på længere sigt, og betvivlede endvidere, at det tilstræbte afkast på 15 % var realistisk og derfor rent faktisk kunne opnås indtil år 2010. Østrig blev derfor anmodet om at fremlægge detaljerede prognosedata og de antagelser, som disse kunne være baseret på.
- (28) Med hensyn til Østrigs oplysninger om, at BB hverken havde haft et overdimensioneret medarbejderantal eller for store driftsudgifter, inden BB's vanskeligheder indtrådte, hvorfor muligheden for og nødvendigheden af at nedskære personalet var begrænset, anmodede Kommissionen Østrig om detaljerede oplysninger (f.eks. sammenlignelige tal for banksektoren).
- (29) Kommissionen konstaterede endvidere, at Østrigs oplysninger vedrørende baggrunden for virksomhedens vanskeligheder hovedsagelig udgjorde en sammenfatning af de økonomiske vanskeligheder. Der blev imidlertid kun nævnt en enkelt reel årsag til disse vanskeligheder, nemlig en mangelfuld fungerende kreditrisikostyring. Der manglede en detaljeret analyse af virksomheds- og ledelsesstrukturen samt ledelsens konkrete undladelser. En sådan analyse var imidlertid efter Kommissionens opfattelse nødvendig for at kunne vurdere mulighederne for at gennemføre omstruktureringen af BB. Kommissionen nærede derfor tvivl med hensyn til, om årsagerne til BB's vanskeligheder i tilstrækkeligt omfang var erkendt og behandlet i omstrukturingsplanen. Østrig blev derfor anmodet om at fremlægge en detaljeret analyse af tidligere undladelser og fremtidige udsigter og problemer i forbindelse med virksomhedsstrukturer, ledelses- og tilsynsmetoder, kontrol- og rapporteringsplaner samt teknikker til indførelsen af kommercielt funderede beslutningsprocesser.
- (30) Med hensyn til en mulig privatisering af BB havde Østrig nævnt hensigten og de første skridt samt den planlagte afslutning af privatiseringen. Der blev imidlertid ikke givet nogen nærmere oplysninger, f.eks. om den påtænkte procedure, betingelser og andre relevante faktorer. Kommissionen anmodede derfor Østrig om yderligere oplysninger, navnlig om, hvilket stadium en potentiel privatisering for øjeblikket befandt sig i, om den mulige privatisering ville blive gennemført som led i en gennemsigtig og ikke-diskriminerende procedure, og hvordan den videre tidsplan så ud.
- Forhindring af urimelig konkurrencefordrejning*
- (31) Undtagelsesbestemmelsen i EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra c), er betinget af, at støtten ikke ændrer samhandelsvilkårene på en måde, der strider mod den fælles interesse. I henhold til nr. 35-39 i rammebestemmelserne bør der træffes foranstaltninger for mest muligt at afbøde støttens skadelige virkninger for konkurrenterne. Denne betingelse indebærer sædvanligvis en begrænsning eller reduktion af den stilling, som virksomheden kan indtage på de relevante produktmarkeder, et salg af aktiver eller af datterselskaber eller en nedskæring af aktiviteter. Begrænsningen eller reduktionen skal stå i forhold til støttens konkurrencefordrejende virkninger og skal specielt stå i forhold til virksomhedens relative vægt på dens marked eller markeder.
- (32) De modtydelser og kompensationsforanstaltninger, som Østrig havde foreslået, bestod i afhændelse af kapitalinteresser, lukning af en filial og ophør med at udstede statslån. På grund af den til dels uklare beskrivelse af kompensationsforanstaltningerne og disses bidrag til de tilstræbte virkninger på BB's formue og beskæftigelsessituationen var det umuligt for Kommissionen at vurdere den samlede virkning af foranstaltningerne. Kommissionen behøvede derfor detaljerede oplysninger om hver foranstaltnings virkning på formuen, beskæftigelsessituationen og BB's fremtidige markeds-/segmentpositioner samt en udtrykkelig angivelse af værdien af disse foranstaltninger eller deres reduktionsvirkning (f.eks. målt i forhold til den samlede balance).
- (33) Da Burgenland er en region, som siden 1995 er blevet klassificeret som mål 1-område og derfor udgør en region efter artikel 87, stk. 3, litra a), og er regionalstøtteberettiget, har Østrig henvist til nr. 53 og 54 i rammebestemmelserne og anmodet om, at der tages hensyn hertil ved vurderingen af modtydelser, uden dog at redegøre nærmere herfor eller fremføre konkrete aspekter. Ifølge nr. 53 og 54 gælder rammebestemmelsernes vurderingskriterier også for støtteberettigede områder, men der kan kræves en mindre kapacitetsnedskæring end i ikke-støtteberettigede områder. Da Østrig imidlertid ikke har konkretiseret dette punkt yderligere, var Kommissionen ikke i stand til at konstatere, om dette kriterium kunne finde anvendelse.
- (34) Sammenfattende manglede Kommissionen oplysninger til at kunne foretage en passende og tilstrækkelig vurdering af de foreslåede kompensationsforanstaltninger. På grundlag af de tilgængelige oplysninger nærede den derfor tvivl om, hvorvidt de planlagte reduktionsforanstaltninger var tilstrækkelige til at afbøde støtteforanstaltningernes konkurrencefordrejende virkninger.

Støtten begrænses til et minimum

- (35) I henhold til nr. 40 og 41 i rammebestemmelserne skal støtten være begrænset til det for omstruktureringen strengt nødvendige minimum, således at virksomheden ikke får en overskudslikviditet, der kan anvendes til aggressive, markedsfordrejende aktiviteter eller endog til en udvidelse. Ifølge rammebestemmelserne forventes det ligeledes, at støttemodtageren yder et betydeligt bidrag til omstrukturingsplanen af egne midler, herunder ved afhændelse af aktiver, som ikke er nødvendige for virksomhedens overlevelse.
- (36) Østrig har anført, at der i forbindelse med de statslige foranstaltninger til omstruktureringen af BB ikke har været tale om en tilførsel af likvide midler, men at delstaten Burgenland udelukkende har ydet garantier. Desuden er det fastsat i garantiaftalen og aftalen om tilbagebetaling på grundlag af fremtidige overskud, at banken skal anvende alle indtægter til at mindske garantibeløbene. På grundlag af de foreliggende oplysninger var Kommissionen ikke i stand til præcist at vurdere, om støtten var begrænset til et minimum, da garantierne i praksis har samme virkning som en kapitaltilførsel.
- (37) Desuden nærede Kommissionen tvivl om, hvorvidt BB's eget bidrag, den fuldstændige reduktion af skjulte reserver og nedskæringen af personale- og driftsudgifterne, opfyldte kriteriet om et »betydeligt bidrag«.

IV. KOMMENTARER FRA ØSTRIG VEDRØRENDE PROCEDURENS INDLEDNING

- (38) Østrig svarede på procedurens indledning på grundlag af den foreliggende omstrukturingsplan og forelagde nye oplysninger, navnlig vedrørende følgende punkter, som er af afgørende betydning for Kommissionens beslutning:

Genoprettelse af virksomhedens rentabilitet

- (39) Østrig fremsendte en analyse af BB's virksomheds- og ledelsesstruktur og redegjorde udførligt for årsagerne til bankens økonomiske vanskeligheder. Som de væsentligste årsager til BB's vanskeligheder nævntes en utilstrækkelig kreditrisikostyring, som har gjort banken særlig sårbar over for bedrageriet fra de ansvarlige personers side. På samme måde var dette også skyld i det nedskrivningsbehov, der blev konstateret i forbindelse med debitor gennemgangen. Bankens vanskeligheder viste sig derfor på den ene side som et afgrænset problemområde, mens det forhold, at det var muligt klart at lokalisere årsagerne, på den anden side i vidt omfang har bidraget til, at man omgående kunne iværksætte de nødvendige modforanstaltninger.

- (40) Som følge af massive strukturproblemer og manglen på eller tilsidesættelsen af interne kontrolsystemer opstod der i BB foruden bedragerisagen endvidere andre omfattende tab på kreditområdet. Disse strukturmangler er bl.a. blevet afhjulpet ved at implementere en risikostyring og forstærke den interne revision som led i en omfattende organisatorisk omstrukturering af banken. Dette resultat og dermed den vellykkede gennemførelse af omstrukturingsforanstaltningerne bekræftes klart på grundlag af den østrigske nationalbanks kontrol, som fandt sted i februar 2003 på vegne af banktilsynsmyndigheden.
- (41) En »helhedsvurdering« af BB fører til den konklusion, at BB på en række punkter adskiller sig fra de fleste andre kriseramte virksomheder som omhandlet i rammebestemmelserne, da nogle af de karakteristika, som efter Kommissionens opfattelse er typiske symptomer i forbindelse med en kriseramt virksomhed, ikke findes i forbindelse med BB. Efter gennemførelsen af de nedskrivninger, der var nødvendige som led i porteføljemlægningen, har BB's løbende aktiviteter således principielt været og vil fortsat være rentable selv i forbindelse med en forsigtig vurdering af den fremtidige udvikling. Udviklingen i de to seneste år har vist, at indlånsområdet igen er blevet stabiliseret, eller at tabene i 2000 til dels igen kunne udlignes. Østrig vedlagde også resultaterne af BB's ordinære drift.
- (42) Østrig redegjorde for BB i forhold til den østrigske banksektor. Der var ikke overkapacitet på det for BB relevante marked og hos Bank Burgenland selv, og med sine 300 ansatte var banken nærmest en mindre regionalbank, som på markedet i Burgenland kun tegnede sig for 16 af i alt 264 bankfilialer.
- (43) Med hensyn til den planlagte privatisering af BB har Østrig anført, at banken ifølge de foreliggende planer skal privatiseres inden udgangen af 2004. Med henblik herpå er der blevet nedsat en arbejdsgruppe, som skal forberede salget, og Bankhaus HSBC Trinkaus & Burkhardt har fået til opgave at gennemføre privatiseringen.
- (44) Østrig fremsendte de makroøkonomiske rammebetingelser og strategiske mål for BB, på grundlag af hvilke der blev udarbejdet en prognose, som viser en kontinuerlig forbedring af rentabiliteten til ca. 15 % i en periode på syv år. På grundlag af antallet af engagementer, gennemsnitlige forrentninger og tilbageførsler fra likviditetsregnskabet fra januar 2003 har controllingafdelingen inden for rammerne af en planlægningsproces i samarbejde med lederne af fagafdelingerne og direktionen fastsat planlagte volumener og vilkår. Renteindtægterne er i hele planlægningsperioden beregnet på grundlag af det aktuelle renteniveau, dvs. at der ikke blev anvendt hypoteser for den fremtidige renteutvikling i prognosen. I betragtning af det nuværende lave renteniveau er denne tilgang under alle omstændigheder i overensstemmelse med princippet om forsigtig planlægning.

- (45) De omstrukturingsforanstaltninger, som BB indledte i tilknytning til bedragerisagen for dels at reagere hensigtsmæssigt på årsagerne på de økonomiske vanskeligheder, dels at forberede virksomheden bedst muligt på udviklingen og mulighederne på markedet i de kommende år, kan beskrives med følgende stikord: »omfattende reorganisering af kreditrisikostyringen«, »koncentration af BB om hovedaktiviteterne«, »konsolidering af BB som regional bank« og »omfattende effektivisering af omkostningsstyringen«.

Forhindring af urimelig konkurrencefordrejning

- (46) På baggrund af BB's ringe størrelse foretager Østrig en omhyggelig afvejning af kriterierne om genopretning af virksomhedens rentabilitet og forhindring af urimelig konkurrencefordrejning og har henvist til, at små og mellemstore virksomheder ifølge rammebestemmelserne (nr. 36) principielt ikke skal præstere nogen modydelse. Dernæst har Østrig redegjort for, hvorfor BB kun i ringe udstrækning overskrider de lofter, der er fastsat for SMV.
- (47) I betragtning af bankens ringe størrelse er det ifølge Østrig på ingen måde overraskende, at BB ikke er i stand til at præstere meget betydelige modbytter. BB har ganske vist datterselskaber, men disse varetager væsentlige områder af BB's bankvirksomhed, og en afhændelse af sådanne interesser ville derfor i vidt omfang gøre indhug i virksomhedens fundament. Endvidere har BB ingen nævneværdige udenlandske aktiviteter, og det indenlandske filialnet er ligeledes yderst begrænset med nu 16 filialer.
- (48) Efter Østrigs opfattelse udelukker BB's ubetydelige markedsstilling risikoen for konkurrencefordrejning, og Østrig har gjort opmærksom på, at BB's vanskeligheder på ingen måde skyldes aggressive markedsaktiviteter, men derimod de nævnte, afgrænsede hændelser i forbindelse med navnlig bedragerisagen.
- (49) Østrig har også peget på, at støtteforanstaltningerne til fordel for BB ikke har øget bankens egenkapital, men kun medført, at bankens nødlidende fordringer er blevet sikret, således at det ikke var nødvendigt at nedskrive dem, og det dermed kunne forhindres, at passiverne oversteg BB's kernekapital.
- (50) Østrig har endvidere anført, at BB og dens hovedaktiviteter ligger i et støtteberettiget område efter EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra a, og har i den forbindelse henvist til såvel de relevante bestemmelser i rammebestemmelserne (nr. 20) som de vanskelige forhold på tidspunktet for de økonomiske vanskeligheder.
- (51) Med hensyn til modbytterne (afhændelse af kapitalinteresser, lukning af en filial, ophør med at udstede statslån) har Østrig givet detaljerede oplysninger om værdien af de

enkelte foranstaltninger og deres reduktionsvirkning og anført grundene til, at yderligere reduktionsforanstaltninger ville true bankens levedygtighed.

Støtten begrænses til et minimum

- (52) Østrig har understreget, at de pågældende støtteforanstaltninger er begrænset til et minimum, da garantiaftalerne alene ikke var i stand til at opretholde en tilstrækkelig solvens, og at BB selv har foretaget yderligere nedskrivninger på 41 mio. EUR og også ved egen hjælp har afviklet tilgodehavender på 218 mio. EUR. Endvidere har BB ikke fået tilført kapital fra delstaten til afhjælpning af bankens vanskeligheder, hvilket dokumenterer delstatens bestræbelser på at begrænse støttens art og omfang til et minimum.
- (53) BB har endvidere gjort en betydelig indsats for at bringe sine personaleudgifter ned på et niveau svarende til det almindelige gennemsnit i banksektoren og har på mellemlang sigt til hensigt at afhænde fast ejendom, som banken ikke har behov for.
- (54) Det er derfor ikke muligt at gennemføre foranstaltninger, der går videre end dette, da banken traditionelt har haft en forholdsvis trimmet organisation.

V. ÆNDRING AF STØTTEFORANSTALTNINGERNE

- (55) Ved brev af 19. december 2003 meddelte de østrigske myndigheder, at de inden for rammerne af BB's privatiseringsproces havde til hensigt at ændre de anmeldte støtteforanstaltninger.
- (56) Garantiaftalen af 20. juni 2000 ændres som følger:
- a) BB's årlige overskud anvendes ikke længere til at nedbringe det af delstaten Burgenland garanterede beløb. Det af delstaten Burgenland garanterede beløb nedbringes nu med de beløb, som står i forbindelse med de garanterede kreditforpligtelser vedrørende HOWE-sagen og skal inddrives af BB i de kommende år.
- b) Garantibetalingerne forlænges på følgende måde: BB vil tidligst med afslutningen af årsregnskabet for 2025 (og ikke som nu allerede af årsregnskabsåret for 2010) gøre delstaten Burgenlands garanti gældende. Det skal dog stå delstaten frit for allerede ved afslutningen af årsregnskabet for 2010 helt eller kun delvis at foretage den åbne garantibetaling til BB. Indtil den 30. juni 2011 skal den hidtidige rente på 5 % og fra den 1. juli 2011 den på denne dag aktuelle 5-årige rente p.a. (kontokurant) af det til enhver tid gældende garantibeløb være gældende. Ligeledes skal fra

henholdsvis den 1. juli 2016 og den 1. juli 2021 den aktuelle 5-årige rente p.a. (kontokurant) af det til enhver tid gældende garantibeløb være gældende.

findes en køber, da potentielle købere af banken ville være mindre interesserede i et køb, hvis der i en årrække ikke kan forventes noget overskud heraf.

(57) Rammeforfikalen af 23. oktober 2000 ændres som følger:

a) BB's årlige overskud anvendes ikke længere til at opfylde tilbagebetalingsforpligtelsen (Besserungsverpflichtung) over for Bank Austria Creditanstalt AG.

b) Delstaten Burgenland opfylder tilbagebetalingsforpligtelsen over for Bank Austria Creditanstalt AG og betaler det endnu udestående beløb fra garantiforfikalen umiddelbart før privatiseringen af BB i form af en samlet engangsbetaling til Bank Austria Creditanstalt AG.

(58) Ifølge de østrigske myndigheder træder ændringen med hensyn til anvendelsen af det årlige overskud til at nedbringe garantibeløbene kun i kraft, hvis BB i realiteten bliver privatiseret. Hvis delstaten Burgenland ikke skulle sælge BB, forbliver begge garantier uændrede, og garantibeløbene nedbringes fortsat med BB's årlige overskud, eller BB's tilbagebetalingsforpligtelse vil være uændret.

VI. KOMMENTARER FRA ØSTRIG VEDRØRENDE PROCEDURENS UDVIDELSE

(59) Ifølge Østrig tilstræber delstatsregeringen som en væsentlig del af omstrukturingsplanen for BB, at banken privatiseres for dermed på bedst mulig vis at sikre dens rentabilitet på længere sigt. Med delstatsregeringens beslutning af 12. november 2003, Zl.3-12I/48-2003, iværksættes foranstaltningerne til indledning af salgsprocessen. Med indrykningen af annoncer i medierne den 17. november 2003 blev opfordringen til interesse-tilkendegivelse bekendtgjort. Senest i marts/april 2004 vil der — efter gennemførelsen af den obligatoriske due diligence-proces — blive indledt forhandlinger med de enkelte bydende.

(60) For at opnå det bedst mulige provenu i tilfælde af salg af BB er det derfor nødvendigt, at delstaten Burgenland frigør BB fra alle forpligtelser i forbindelse med aftalen med Bank Austria Creditanstalt AG om tilbagebetaling på grundlag af fremtidige overskud. Det samme gælder også for garantiforfikalen af 20. juni 2000 mellem delstaten Burgenland og BB, da hverken BB eller køberen af BB bør pålægges byrder i denne forbindelse.

(61) Efter Østrigs opfattelse ville det i tilfælde af, at BB's forpligtelse til at udrede garantibeløbet af overskuddet, være tvivlsomt, om der i det hele taget ville kunne

(62) Ophævelsen af BB's forpligtelse til at udrede garantibeløbet af overskuddet er derfor en nødvendig betingelse for den forestående privatisering, hvis den anmeldte omstrukturingsplan, der som en væsentlig bestanddel indeholder en privatisering af BB, skal have realistiske udsigter til at blive gennemført med et godt resultat. Dermed er der stillet en potentiel køber af BB i udsigt, at han straks kan nyde godt af BB's årlige afkast, hvilket igen er en nødvendig forudsætning for at realisere en maksimal overdragelsespris.

VII. VURDERING AF STØTTEFORANSTALTNINGERNE

Statsstøtte efter EF-traktatens artikel 87, stk. 1

(63) Begge garantiforfikaler fra delstaten Burgenland til fordel for BB indeholder statsmidler. Foranstaltningerne træffes på betingelser, som ikke ville være acceptable for en investor, der handler ud fra markedsøkonomiske betragtninger.

(64) Østrig er ganske vist af den opfattelse, at delstaten Burgenland gennem de indgåede garantiforfikaler har undgået et større økonomisk tab, for så vidt som aftalerne har været begrænset til det strengt nødvendige minimum med henblik på at forhindre, at banken blev sat under tvungent tilsyn. Skulle delstaten Burgenland på grundlag af den lovbestemte forpligtelse have indestået som kautionist, ville omfanget af de økonomiske forpligtelser i forbindelse med begge garantier være overskredet med hensyn til den beløbsmæssigt ubegrænsede kaution. Østrig er derfor af den opfattelse, at delstaten Burgenland har handlet i overensstemmelse med den markedsøkonomiske investors princip.

(65) Over for dette argument kan imidlertid anføres, at de østrigske myndigheder ikke har fremlagt beregninger, der ville kunne støtte dette argument. I den i betragtning 13 nævnte rapport fra KPMG af 17. juni 2000 fastsættes et beløb på 247 mio. EUR, som delstaten Burgenland skal dække i tilfælde af BB's insolvens. Det er mindre end totalbeløbet for de to garantier. Det anføres i denne forbindelse, at dette beløb blev fastsat inden den beordrede anden »omfattende« debitor gennemgang i andet halvår 2000, og som ud fra en aktuel betragtning måtte være højere. Det er imidlertid et spørgsmål, hvordan de østrigske myndigheder overhovedet er kommet frem til beløbet på 247 mio EUR. EF-Domstolen har i sin Hytasa-dom ⁽⁸⁾ med rette erkendt, at der i denne

⁽⁸⁾ Dom af 14. september 1994, forenede sager C-278/92, C-279/92 og C-280/92, Kongeriget Spanien mod Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, Sml. 1994 I, s. 4103, præmis 22.

forbindelse må sondres mellem de forpligtelser, »staten skal hæfte for som ejer af et selskabs aktiekapital, og de forpligtelser, der kan påhvile den som offentlig myndighed«. Da BB blev oprettet i form af et aktieselskab, hæfter delstaten som ejer af aktier i dette selskab kun for dets gæld op til et beløb, der svarer til likvidationsværdien af selskabets aktiver. I den citerede dom fastslår Domstolen, »at forpligtelserne vedrørende udgifterne til afskedigelse af de ansatte, betaling af ydelser ved arbejdsløshed samt støtte til genskabelse af den industrielle infrastruktur ikke må tages i betragtning ved anvendelsen af kriteriet vedrørende den private investor«. Det ser ud til, at de østrigske myndigheder ikke har foretaget denne sontring, og at deres beregninger er baseret på de omkostninger, som ville påhvile delstaten på grund af den lovbestemte garantiforpligtelse. Disse omkostninger står imidlertid ikke i forbindelse med delstatens rolle som aktionær i BB. De er derimod en følge af en særlige lovbestemt forpligtelse, nemlig den statslige garantiforpligtelse, som en privat investor ikke kan indgå.

- (66) Begge foranstaltninger blev truffet til fordel for en virksomhed, der befandt sig i alvorlige økonomiske vanskeligheder. Alt i alt er der med 359,8 mio. EUR tale om et betydeligt beløb. På tidspunktet for overtagelsen af garantierne kunne delstaten tydeligvis ikke forvente, at den på grundlag heraf kunne opnå et afkast, som ville være acceptabelt for en investor, der disponerer ud fra markedøkonomiske betragtninger.
- (67) De pågældende støtteforanstaltninger begunstiger BB og sætter kunstigt BB i en fordelagtig position i forhold til konkurrenterne, hvorved konkurrencevilkårene fordrejes. BB er på sine vigtigste aktivitetsområder aktiv på regionalt, men også nationalt plan. Sektoren for finansielle tjenesteydelser er generelt kendetegnet ved en stigende integration, og på væsentlige delområder er det indre marked gennemført. Der er en stærk konkurrence mellem finansieringsinstitutter fra forskellige medlemsstater, som vil blive forstærket yderligere med indførelsen af den fælles valuta. Foranstaltningerne og virkningerne heraf for eksisterende og potentielle konkurrenter fra andre medlemsstater fordrejer — eller truer med at fordreje — konkurrencevilkårene og påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne. Foranstaltningerne udgør derfor statsstøtte efter EF-traktatens artikel 87, stk. 1. Østrig har ikke rejst tvivl om denne opfattelse, men anmeldt de pågældende foranstaltninger, om end senere end foreskrevet.

Støtteforanstaltningernes forenelighed med fællesmarkedet

- (68) Eftersom støtten ikke blev ydet på grundlag af en godkendt støtteordning, skal Kommissionen undersøge dens forenelighed med fællesmarkedet i medfør af EF-traktatens artikel 87 og rammebestemmelserne for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder ⁽⁹⁾ (rammebestemmelserne).
- (69) I henhold til EF-traktatens artikel 87, stk. 1, er — bortset fra de i denne traktat hjemlede undtagelser — statsstøtte eller støtte, som ydes ved hjælp af statsmidler under

enhver tænkelig form, og som fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencevilkårene ved at begunstige visse virksomheder eller visse produktioner, uforenelig med fællesmarkedet i det omfang, den påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne.

- (70) EF-traktatens artikel 87 tillader imidlertid undtagelser fra princippet om, at statsstøtte er uforenelig med fællesmarkedet. Undtagelsesbestemmelserne i henhold til EF-traktatens artikel 87, stk. 2, kunne begrunde støttens forenelighed med fællesmarkedet. De undersøgte støtteforanstaltninger kan imidlertid hverken betragtes som støtte af social karakter til enkelte forbrugere (litra a)) eller som støtte, hvis formål er at råde bod på skader, der er forårsaget af naturkatastrofer eller af andre usædvanlige begivenheder (litra b)), ej heller som støtteforanstaltninger for økonomien i visse af Forbundsrepublikken Tysklands områder, som er påvirket af Tysklands deling (litra c)). Disse undtagelser finder derfor ikke anvendelse i det foreliggende tilfælde.
- (71) Med hensyn til undtagelsesbestemmelserne i EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra b) og d), skal det konstateres, at støtten ikke fremmer virkeliggørelsen af vigtige projekter af fælleseuropæisk interesse eller afhjælper en alvorlig forstyrrelse i en medlemsstats økonomi, og heller ikke kan betragtes som støtte til fremme af kulturen og bevarelse af kulturarven.
- (72) Følgelig undersøger Kommissionen støtteforanstaltningerne på grundlag af undtagelsesbestemmelserne i EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra c). Kommissionen baserer sin vurdering af støtte til fremme af udviklingen af visse erhvervsgrene, når den ikke ændrer samhandelsvilkårene på en måde, der strider mod den fælles interesse, på relevante rammebestemmelser. Efter Kommissionens opfattelse er det i det foreliggende tilfælde kun de i punkt 68 anførte rammebestemmelser, der finder anvendelse. Kommissionen er derudover af den opfattelse, at de beskrevne støtteforanstaltninger bidrager til at finansiere virksomhedens omstrukturering og derfor skal betragtes som omstruktureringssøtte.
- (73) I henhold til rammebestemmelserne kan omstruktureringssøtte kun tillades, når den ikke strider mod den fælles interesse. Kommissionens godkendelse af støtte er knyttet til visse betingelser i rammebestemmelserne:

Virksomheden skal være støtteberettiget

- (74) Kommissionen er enig i Østrigs erklæring om, at BB betragtes som kriseramt virksomhed i henhold til nr. 30 sammenholdt med nr. 4-8 i rammebestemmelserne.
- (75) I henhold til nr. 4 i rammebestemmelserne går Kommissionen ud fra, at en virksomhed er kriseramt, »når den ikke — med egne finansielle midler eller med de midler, som virksomhedens ejer/aktionærer og kreditorer er villige til at skyde ind i virksomheden — er i stand til at bremse de tab, som med rimelig stor sikkerhed vil kvæle virksomheden på kort eller mellemlang sigt, medmindre de offentlige myndigheder griber ind«. Disse omstændigheder foreligger entydigt med hensyn til BB.

⁽⁹⁾ Se fodnote 7.

- (76) Hvis delstaten Burgenland ikke havde grebet ind, skulle BB have været sat under tvunget tilsyn og var blevet »kvalt« som omhandlet i rammebestemmelserne.

Grundprincip

- (77) Ifølge nr. 28 i rammebestemmelserne kan der kun ydes omstrukturingsstøtte, hvis den opfylder strenge kriterier, og hvis der er sikkerhed for, at eventuel konkurrencefordrejning opvejes af fordelene ved at holde virksomheden i live, navnlig hvis nettovirkningen af afskedigelserne som følge af virksomhedens konkurs vil forværre de lokale, regionale eller nationale beskæftigelsesproblemer, eller i undtagelsestilfælde, hvis virksomhedens nedlæggelse vil resultere i et monopol eller et snævert oligopol.
- (78) Sidstnævnte kan dog udelukkes, da BB's stilling ikke er tilstrækkelig stærk til, at virksomhedens konkurs eller den efterfølgende delvise afhændelse vil resultere i et monopol eller oligopol.
- (79) Selv om Østrig har anført, at det foruden BB næsten udelukkende er landandelsbankgruppen, der er aktiv som betydelig bank i delstaten Burgenland, og at BB's nedlæggelse vil resultere i en yderligere koncentration af markedsstrukturen og en yderligere styrkelse af landandelsbankgruppen, kan dette argument imidlertid ikke overbevise på grundlag af de foreliggende oplysninger, da andre banker, sparekasser og industriandelsbanker også er repræsenteret i delstaten Burgenland.
- (80) Det kan dog konstateres, at det er vanskeligt at beregne virkningerne af BB's hypotetiske insolvens. I tilfælde af BB's likvidation eller en nedsættelse af antallet af filialer må det i betragtning af den økonomiske situation og delstaten Burgenlands forholdsvis lille attraktivitet imidlertid anses som meget lidt sandsynligt, at en udenlandsk bank etablerer sig i delstaten Burgenland og overtager BB's aktiviteter. Tværtimod kan det tænkes, at visse landdistrikter i Burgenland vil blive underforsynet med grundlæggende finansielle tjenesteydelser.

Vurdering af virksomhedens rentabilitet

- (81) For at der kan ydes støtte, skal der i henhold til punkt 3.2.2, litra b), i rammebestemmelserne for al individuel støtte iværksættes en omstrukturingsplan, der skal godkendes af Kommissionen, og det skal undersøges, om den er i stand til at genoprette virksomhedens rentabilitet inden for en rimelig tidshorisont. Omstrukturingsplanen skal strække sig over en kort periode og være baseret på en realistisk vurdering. Den skal beskrive de omstændigheder, der førte til virksomhedens vanskeligheder, hvilket giver mulighed for at vurdere, om de foreslåede foranstaltninger er hensigtsmæssige. Planen skal give virksomheden mulighed for at skabe en ny struktur, der kan sikre rentabilitet på længere sigt, således at virksomheden kan køre videre ved hjælp af egne midler, dvs. gøre det muligt for virksomheden at

dække alle omkostninger, herunder afskrivninger og finansieringsomkostninger, og opnå et afkast af egenkapitalen, der er tilstrækkeligt til, at den kan klare sig i konkurrencen.

- (82) Kommissionen har støttet sin vurdering på oplysningerne fra Østrig, bl.a. på planen for de enkelte omstrukturingsforanstaltninger, den prognosticerede rentabilitet for omstrukturingsperioden 2000-2010 på grundlag af en forsigtig vurdering af den fremtidige udvikling på den ene side og det resultat af den ordinære drift, der fremgår af årsregnskaberne, og prognosen på den anden side samt analysen af den utilstrækkelige kreditrisikostyring, som ligger til grund for problemerne, og de strukturelle underskud. I sin vurdering støtter Kommissionen sig desuden på oplysningerne fra Østrig om den løbende gennemførelse af omstrukturingsplanen, om ændringerne af de enkelte foranstaltninger samt tidsplanen for afslutningen af den planlagte privatisering af BB.
- (83) Da der ikke forelå detaljerede prognosedata og de antagelser, som disse kunne være baseret på, nærede Kommissionen i sin beslutning om procedurens indledning tvivl med hensyn til prognosen for rentabiliteten på længere sigt på 15 % indtil år 2010. Østrig fremsendte derpå en prognose, som på grundlag af princippet om forsigtig planlægning og under makroøkonomiske rammebetingelser (spirende erhvervsområde, stigende befolkningstal, formuestigning, udvidelse af Den Europæiske Union) viser en kontinuerlig forbedring af rentabiliteten til ca. 15 % i en periode på syv år. Dette dokumenteres også af de tal for resultatet af den ordinære drift, der fremgår af årsregnskaberne. Kommissionen anser derfor generelt omstrukturingsplanen for at være sandsynlig og fuldstændig med hensyn til den fremtidige udvikling.
- (84) Endvidere fremsendte Østrig yderligere oplysninger og tal for drifts- og personaleudgifter, der er sammenlignelige med andre kreditinstitutter med en lignende struktur eller virksomhedsstørrelse, og som viser, at BB ligger markant under gennemsnittet med hensyn til både personaleudgifterne pr. ansat og driftsudgifterne.

- (85) Østrig fremsendte efterfølgende den analyse af virksomheds- og ledelsesstrukturen samt ledelsens konkrete undladelser, som manglede ifølge Kommissionens beslutning om procedurens indledning. Som årsager til BB's økonomiske vanskeligheder nævntes bedragerisagen, misforstået risikopolitik, manglende risikostyring, manglende interne kontrolsystemer, utilstrækkeligt rapporteringssystem, ingen instrumenter til den overordnede styring af bankvirksomheden og ineffektive arbejds-gange. Som omstrukturingsforanstaltninger nævntes summarisk forankring af en ny risikopolitik, implementering af en uafhængig risikostyring, omdefinering af Asset Allocation, tilvejebringelse af ny organisations- og processtruktur, indførelse af et ledelsesinformationssystem og effektivisering af omkostningsstyringen.

- (86) De operationelle, funktionelle og finansielle foranstaltninger, der hidtil er blevet gennemført eller planlagt, er efter Kommissionens opfattelse egnede til at genoprette bankens rentabilitet på længere sigt.
- (87) Østrig har endvidere meddelt, at delstatsregeringen som en væsentlig del af omstrukturingsplanen for BB tilstræber dennes privatisering for dermed på bedst mulig vis at sikre dens rentabilitet på længere sigt. Med delstatsregeringens beslutning af 12. november 2003, Zl.3-121/48-2003, iværksættes foranstaltningerne til indledning af salgsprocessen. Med indrykningen af annoncer i medierne den 17. november 2003 blev opfordringen til interessetilkendegivelse bekendtgjort. I april 2004 blev der — efter gennemførelsen af den obligatoriske due diligence-proces — indledt forhandlinger med de tre tilbageblevne højstbydende. Kommissionen går ud fra at privatiseringen af banken har tilstrækkelige muligheder for at blive vellykket.
- (91) Da delstaten Burgenland er en region, som siden 1995 er blevet klassificeret som mål 1-område, udgør den et støtteberettiget område efter EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra a), og er berettiget til regionalstøtte med en maksimal støtteintensitet på henholdsvis 30 % og 35 % netto. Selv om BB på grund af sin mangeårige tilstedeværelse synes at være godt tilpasset til de økonomiske forhold i dette støtteberettigede område, har Kommissionen forståelse for, at bankens økonomiske vanskeligheder fremstår tydeligere i sådanne regioner, end det havde været tilfældet i en økonomisk og industrielt veludviklet region.
- (92) BB er en lille virksomhed blandt Østrigs banker. Med en samlet balance på 2,9 mia. EUR, samlede indtægter (renteindtægter, indtægter fra værdipapirer, provisionsindtægter, nettoindtægter fra finansielle transaktioner og øvrige driftsindtægter) på 40,4 mio. EUR i 2002 og knap 300 ansatte ligner banken en SMV med hensyn til såvel beskæftigelsesniveau som finansiell styrke.

Forhindring af urimelig konkurrencefordrejning

- (88) Undtagelsesbestemmelsen i EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra c), er betinget af, at støtten ikke ændrer samhandelsvilkårene på en måde, der strider mod den fælles interesse. Ifølge nr. 35-39 i rammebestemmelserne bør der træffes foranstaltninger for mest muligt at afbøde støttens skadelige virkninger for konkurrenterne. Denne betingelse indebærer sædvanligvis en begrænsning eller reduktion af den stilling, som virksomheden kan indtage på de relevante produktmarkeder, et salg af aktiver eller af datterselskaber eller en nedskæring af aktiviteter.
- (89) Begrænsningen eller reduktionen skal stå i forhold til støttens konkurrencefordrejende virkninger og skal specielt stå i forhold til virksomhedens relative vægt på dens marked eller markeder.
- (90) Ifølge nr. 53 i rammebestemmelserne skal Kommissionen tage hensyn til behovet for regionaludvikling ved vurderingen af omstrukturingsstøtte i støtteberettigede områder. Det forhold, at en kriseramt virksomhed ligger i et støtteberettiget område, begrundes dog ikke, at der indtages en fuldstændig eftergivende holdning i spørgsmålet om støtte. Ifølge nr. 54 i rammebestemmelserne gælder rammebestemmelsernes vurderingskriterier derfor også for støtteberettigede områder, selv når der tages hensyn til behovet for regionaludvikling. For de støtteberettigede områder, og medmindre andet fastsættes i reglerne for de enkelte sektorer, kan betingelserne for godkendelse af støtte være mindre krævende for så vidt angår modydelse. Hvis behovet for regionaludvikling gør det berettiget, vil der blive krævet en mindre kapacitetsnedskæring end i ikke-støtteberettigede områder, og der vil blive sondret mellem områder efter henholdsvis EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra a), og artikel 87, stk. 3, litra c), for at tage hensyn til de alvorligere regionale problemer i førstnævnte områder.
- (93) Det undersøges derfor nedenfor, om de tilbudte modydelse — under hensyntagen til bankens ringe størrelse samt beliggenhed i et støtteberettiget område — er tilstrækkelige til at afbøde støttens konkurrencefordrejende virkninger.
- (94) Oprindeligt havde Østrig som en del af omstrukturingsplanen som modforanstaltninger tilbudt at afhænde kapitalinteresser, lukke en filial og ophøre med at udstede statslån.
- (95) Kommissionen anførte i sin beslutning om procedurens indledning, at den på grund af, at der ikke forelå tilstrækkeligt detaljerede oplysninger, ikke kunne foretage en behørig vurdering af den samlede virkning af disse til dels uklart beskrevne foranstaltninger og deres bidrag, og anmodede om yderligere oplysninger. Østrig fremsendte efterfølgende yderligere oplysninger om værdien af hver foranstaltning og reduktionsvirkningen og oplyste, at man undersøgte alle tænkelige muligheder for at tilbyde passende modydelse fra BB's side.
- (96) Med hensyn til afhændelsen af kapitalinteresser har Østrig anført, at BB allerede i perioden fra 2001 og indtil juli 2003 har skilt sig af med kapitalinteresser på 3,5 mio. EUR, som ikke var nødvendige for driften, hvorved de kapitalinteresser, der var i porteføljen pr. 31. december 2000, blev reduceret med ca. en tredjedel.
- (97) Bortset fra de værdier, der allerede er afhændet, råder BB ifølge Østrig hverken over ikke-strategiske interesser eller skjulte reserver, hvilket også fremgår af tilsynsrapporterne fra BB's revisorer for de seneste regnskabsår. Yderligere afhændelse af driftsaktiver ville derfor være en så stor byrde for BB's fundament, at bankens levedygtighed ville være truet.

- (98) Som reduktionsforanstaltning har BB som led i sin omstrukturering lukket en af sine indtil da 17 filialer (i Parndorf). Dette svarer til en begrænsning af bankens stilling på markedet på knap 6 %.
- (99) Med hensyn til en yderligere lukning af filialer har Østrig anført, at BB's indenlandske filialnet er yderst begrænset med nu 16 filialer og vidner om en forholdsvis lav filialtæthed i Burgenlands landdistrikter. Med en enkelt undtagelse har BB ingen nævneværdige udenlandske aktiviteter. I Sopron (Ungarn) driver banken et enkelt datterselskab, som imidlertid med hensyn til den aktuelle generelle situation i banksektoren udgør et vigtigt engagement for bankens fremtidige rentabilitet og handelsmæssige levedygtighed i den internationale bankkonkurrence. En yderligere lukning ville derfor umiddelbart resultere i en betydelig omsætningsnedgang og i vidt omfang forringe afkastmulighederne.
- (100) Østrig har endvidere afgivet tilsagn om, at BB vil begrænse sine aktiviteter og ikke længere udstede statslån. Omfanget af disse lån har været forholdsvis betydeligt med 12 % af de udstedte lån. Endvidere er der i den henseende tale om en særlig lukrativ forretning, da disse lån på grund af forbundsstatens førsteklasses kreditværdighed som låntager ikke udgjorde nogen risiko for banken, og der dermed ikke var tale om nogen »krav om sikkerhed«. Foruden denne omstændighed var der tale om risikofrie renteindtægter af en anseelig størrelse.
- (101) Kommissionen har set nærmere på disse argumenter samt de oplysninger, der er fremsendt i denne henseende, og er nået til den konklusion, at yderligere modydelser i realiteten vil true bankens levedygtighed i betragtning af dens ringe størrelse og ubetydelige markedsstilling. Endvidere har Kommissionen tidligere i flere beslutninger vedrørende sanering af banker betragtet en begrænsning af aktiviteterne på markedet med 10 % som tilstrækkelig i tilfælde, hvor de berørte banker i årene inden deres økonomiske vanskeligheder havde ført en ekspansiv forretningspolitik ⁽¹⁰⁾. I forbindelse med mindre banker, som dog var mange gange større end BB, krævede Kommissionen derimod ingen reduktion af filialnettet ⁽¹¹⁾.
- (102) Efter Kommissionens opfattelse er de allerede gennemførte, planlagte og lovede modydelser dermed tilstrækkelige til at afbøde de pågældende støtteforanstaltningers konkurrencefordrejende virkning.

⁽¹⁰⁾ Kommissionens beslutning 99/288/EF af 29. juli 1998 om betinget godkendelse af Italiens støtte til Banco di Napoli (EFT L 116 af 4.5.1999, s. 36) og Kommissionens beslutning af 10. november 1999 om betinget godkendelse af Italiens støtte til de offentlige sicilianske banker Banco di Sicilia og Sicilcassa (EFT L 256 af 10.10.2000, s. 21).

⁽¹¹⁾ Kommissions beslutning 1999/508/EF af 14. oktober 1998 om betinget godkendelse af Frankrigs støtte til Société Marseillaise de Crédit (EFT L 198 af 30.7.1999, s. 1) og Kommissionens beslutning 2001/89/EF af 23. juni 1999 om betinget godkendelse af de franske myndigheders støtte til Crédit Foncier de France (EFT L 34 af 3.2.2001, s. 36).

Støtten begrænses til et minimum

- (103) Østrig har efter Kommissionens opfattelse i tilstrækkeligt omfang påvist, at den ydede støttes størrelse er begrænset til det strengt nødvendige minimum, så omstruktureringen gennemføres som en funktion af bankens og aktionærernes finansielle muligheder. Banken får ikke tilført overskudslikviditet, som den kan misbruge til at udvide sine aktiviteter til skade for konkurrenterne.
- (104) De støttebeløb på 359,8 mio. EUR, som delstaten Burgenland har ydet BB som led i garantiaftaler, blev beregnet således, at de på den ene side dækkede det nedskrivningsbehov på 171 mio. EUR, der blev konstateret som følge af bedragerisagen, og på den anden side det yderligere nedskrivningsbehov på 189 mio. EUR, der blev konstateret ved debitor gennemgangen. I betragtning af en kernekapital på 80 mio. EUR var dette ubetinget nødvendigt for bankens overlevelse på kort sigt, da der i modsat fald var blevet indført tvungent tilsyn, og kautionen var blevet aktiveret. Der var derimod ikke tale om en tilførsel af yderligere egenkapital, således at bankens position i konkurrencen ikke er blevet styrket.
- (105) Delstatens garantier til fordel for BB var imidlertid ikke alene i stand til at opretholde en tilstrækkelig solvens. Mens garantiaftalerne på den ene side dækkede den nødvendige nedskrivning af låneprovenuet i forbindelse med de nødlidende lån, tog de på den anden side ikke højde for den standsede renteberegning i forbindelse med de misligholdte lån, hvilket banken derfor selv måtte udrede.
- (106) Endvidere foretog BB inden indgåelsen af garantiaftalen af 20. juni 2000 og på tidspunktet for udarbejdelsen af årsregnskabet for 1999 selv yderligere nedskrivninger på 41 mio. EUR.
- (107) I oktober 2000 hævdede en lang række kunder på grund af den negative omtale desuden betydelige tilgodehavender (opsparings- og tidsindskud samt værdipapirbeholdninger) til et beløb af 218 mio. EUR i banken, hvilket svarer til ca. 10 % af BB's samlede balance. Også denne nedgang blev båret af banken selv.
- (108) Afslutningsvis kan det konstateres, at BB selv har nedskåret alle skjulte reserver og har været i stand til i de seneste 3 år at nedskære personaleudgifterne med 1 mio. EUR og materialeomkostningerne med 10 %. Der er planlagt yderligere omkostningsnedskæringer på 285 000 EUR for år 2004.

(109) Efter Kommissionens opfattelse er støtten derfor begrænset til et minimum.

dende støtteforanstaltningers konkurrencefordrejende virkning.

VIII. KONKLUSIONER

(110) Støtten til et samlet beløb af 359,8 mio. EUR består af to foranstaltninger: for det første den garantiaftale til fordel for BB til et beløb af 171 mio. EUR med tillæg af renter på 5 %, som delstaten Burgenland overtog den 20. juni 2000, og for det andet rammeaftalen af 23. oktober 2000, som på sin side består af et afkald på fordringer fra Bank Austrias side til fordel for BB samt en aftale mellem disse to parter om tilbagebetaling på grundlag af fremtidige overskud og en garantiaftale fra delstaten Burgenland til fordel for BB til et beløb af 189 mio. EUR.

(111) Alle forudsætninger for, at der foreligger statsstøtte som omhandlet i EF-traktatens artikel 87, stk. 1, er opfyldt: statsmidler, begunstiggelse af en bestemt virksomhed, konkurrencefordrejende virkninger og påvirkning af samhandelen mellem medlemsstaterne. Af bestemmelserne om undtagelser fra princippet om, at statsstøtte er uforenelig med fællesmarkedet, er det kun EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra c), sammenholdt med Fællesskabets rammebestemmelser for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder, der finder anvendelse.

(112) I sin vurdering — og på grundlag af kriterierne i rammebestemmelserne — når Kommissionen til den konklusion, at de allerede gennemførte og de planlagte omstrukturingsforanstaltninger er fornuftige, sammenhængende og hensigtsmæssige til at gøre det muligt for BB at genoprette rentabiliteten på længere sigt.

(113) Efter Kommissionens opfattelse er de allerede gennemførte, planlagte og lovede afhændelser, lukninger og reduktioner tilstrækkelige til at kompensere for de pågæl-

(114) De to garantiaftaler af 20. juni 2000 og 23. oktober 2000 er efter Kommissionens opfattelse begrænset til det strengt nødvendige minimum, så omstruktureringen gennemføres som en funktion af bankens og aktionærernes finansielle muligheder. Banken får således ikke tilført overskudslikviditet, som den kan misbruge til at udvide sine aktiviteter til skade for konkurrenterne —

VEDTAGET FØLGENDE BESLUTNING:

Artikel 1

Nedenstående statsstøtte til fordel for Bank Burgenland AG (BB) er forenelig med fællesmarkedet:

- a) den garantiaftale til et beløb af 171 mio. EUR med tillæg af renter på 5 %, som delstaten Burgenland overtog den 20. juni 2000
- b) rammeaftalen af 23. oktober 2000, som indeholder en garantiaftale fra delstaten Burgenlands side til et beløb af 189 mio. EUR.

Artikel 2

Denne beslutning er rettet til Republikken Østrig.

Udfærdiget i Bruxelles, den 7. maj 2004.

På Kommissionens vegne

Mario MONTI

Medlem af Kommissionen